

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Comprehensa: Vbi praeter res gestas à Patribus Societatis Iesv in conversione Sinarum, Cocincinae, & Tunchini Regnorum nihil omittitur eorum, quae possunt liberali placere Lectorum curiositati

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1670

26. Disput. cum Bonz.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10757

stolarentur illic Bonzios acerrima dimicatione rationem ab iis expressuros tūc falsitatis impactæ Bonziis, tūc arrogatæ soli Christianorum legi veritatis. Lectus pugnae Dux, magnanimus Bonzios, eloquij nimium artisque conscius cuius tam multos in arenam titentes lanista vetus produxerat; in omnes tamen casus, scripto se munit laciniolo, & inepto quod ex sacrilegis in Deum vocibus, & vituperatione legis Christianæ, Patrumque scdissima contexuerat, eo sinum armatus, adest domi nostræ cum suis dicto die, vbi expectabatur à Patribus, & paucis Christianis. Ad mensam confederat obuertus Rhodius ad alteram sedenti, cum nutu eius sistit se medium ex sequacibus eius vnus, & sacco quem tulerat reuerenter soluto, fascem illi squalidum annosa illuue chartatum, in mensam effundit, quas ipse silens explicabat euoluebátque sigillatim, velut emerita doctrinae suæ monumenta, quibus cum magnoperè gestire, & applaudere videntur astantes ethnici; iubet Rhodius vicissim Catechistam profere sacros & Sacerdotales libros, quorum ornatus pulcherrimus, & arte quæritus præcipua, illaque concinnitas minutissimorum characterum, statim omnium aduertit, & perstrinxit oculos, etiam Bonziorum (illic elegantia codicum, cui Sinæ nihil habent affine, de excellentia doctrinae quam continent magnificè, officiosèque præiudicat) ipsemet Bonzios pugnae Dux, hærebat, pergebátque in suo silentio, cum pronocatoris personam induens Rhodius, idolorum cultum suis cæpit vexare argumentis. Ad quem senex superbè vel campum furo superbiae declinans, quis enim tu, ait, quem responso digner? nec ab se aliud exuendi passus est. Ergo inquit Pater, aut age, & dic; ego te tacitus audiam. Aut sile, & audi dum dicam, vt quid enim huc frustra conuenimus? nihilque Senis responsum moratus, sequebatur, vt instituerat, idolomaniam dicendo damnare, cum is dicentem interpellat, productamque de sinu compositionem quam dixi sacrilegam erectus in pedes magna cæpit voce intonare, cuius exordium cum esset Deo contumeliosum, vociferans & ipse Rhodius valenter inhibuit, aiens ab se domi admissum hominem de Deo acturum, non autem dæmonem, maledica declamatione insultaturum eius maiestati. Stimulare hic Bonzium sequaces, iret quæ cæperat, quod cernerent Rhodio agrè esse; minari e contrario Christiani sacrilego, si vtriusq; tenderet; eratque res etiam extra verba in aliquid grauis exitura, nisi casu felici domum ex intima Regis familiaribus intrasset Eunuchus; eius metu dilabi Bonzij; abscondi causam diuersam obrendere; submisso interim murmure nullitate, occasionem minimè defuturam, disputatione obita meliorem. Et hanc ipsi occasionem repente cadunt, oppidi Præfectum adeunt, & tam nefariis atque inauditis, vt sunt prorsus effrontes in calumniando, legem onerant Christianam, eiusque Præceptores, vt causam indefensam, iudicetam, incognitam, decreto barbaro damnarit quod hæc forma concepitum, per acceleratos præconum cantus, regionibus oppidi singulis

16.
Disput. cum
Bonz.

certa pœna edixit. [Patres homines esse malos ; doctrinam eorum similiter malam , proin illos & adiret nemo , & domum ad se nemo accerferet.] Quod ubi Monica , illa fororis Regis honoraria , rumore primùm , post certo nuntio accepit , indignitate iniuriæ in Christum , sic exarsit ut ægrè temperaret ab adeundo Præfecto imprudenti , & obiurganda per se illius præcipitantia , iisdem verbis quibus eius Ministrum increpavit ; cui coram ipsamet ad fores palatii vocato , fustes minata est , si verba impia edicti non esset veritus iterare. Nam vnde nobis aiebat hic de Præfecto Rex novus Rege superior , & maior , qui consuetudine civium eos interdicat , quibus illam Rex iussit esse liberam & communem ; quid autem is potest de illorum doctrina nosse , cuius ne verbum quidem audiuit vnquam ? recitatisque sub hæc voce clara decem legis diuinæ sententiis , si sunt inquit , illæ merito culpandæ , & proscriptioni obnoxia , sistat huc se Præfectus , & totidem proferat , de opposito illis suo dogmate æquales. Hæc præco , & qui audierant viri graues , cum renunciassent Præfecto Mandarinò , grande hinc sibi à potentissima femina instare periculum metuens edicti præcones dicto citius omnes reuocare ; rem factam pro infecta in vulgus spargere ; dissimulans Rhodius quicquid contigerat , priuatam institutionem publica mutare , & ante templi fores concionari quotidie , de vitæ post mortem æternis pœnis , & præmiis ; Christoque Salvatore cuius vnus clementia , illæ vitarentur , hæc obtinerentur.

Hæc dum gerantur è Cocincina Rex , quam confidentia præcoci iam deporauerat , infelices exercitus , reducit , inglorius ipse , & lucro deputans minimè spernendo , quod præter depressas aliquot trirèmes , & ter mille circiter militum , iacturam aliam non fecisset. Mea quidem nihil refert rei series , & modus ; sed redibat irarum in Lusitanos plenus , quos fama didicerat auxilio hostibus contra se fuisse , et si alij scribunt simulatè id factum ; insolescebant præterea etiam in Tunchino & eorum mancipia & serui indignis modis habebant indigenas , sanctitatèque nominis Christiani apud illos maximè deterebant. His Patres magnoperè anxij , qua fronte Rex visurus esset adeuntes , quòve erga se rediret animo hærebant , & an rescisurus incolendi regni quam iis concesserat facultatem. Sed qualiscumque erga Lusitanos , beneuolum in Patres seruauit animum quem adeunti se Rhodio declarauit , dignatus præsentem eiusque manusculum incredibili comitate. Erat manusculum de Sphæra liber , ab vno ex nostris apud Sinas , lingua editus Sinensi ; iussit illum ad se in Prætoriam scandere , sibi que proximè , & familiariter assidere , & horas duas , tametsi nox erat , de Sphæra , & cœli ordine , motuque stellarum dicere. Quæ cum appositè interpungeret Pater , de Creatore , & cœli Domino , Præfectum custodiæ Regiæ , Christo lucrifecit , aliòsque noræ primatiæ nonnullos , nec ita multo post ; Christiano lauacro expiauit. Visendi obsequia seinceps Rhodius apud Regem crebrius ite-

V u.

27.
Expedi-
tio
Regis Tun-
chin. in fau-
ita in Lusit.